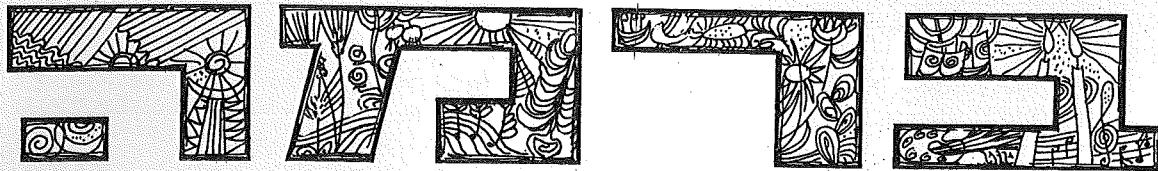

ס. 3 .32

לזכרה של

טוחיקה (מחלה) בתר

מחקה וטטענעריך

מחקה בת למרת סושע ור' רפאל דינסטג מסמבוד, גלייציה המזדרחית נולדה כב' תמוז תרס"ו - 15 ביולי 1906 בעיירה קרווקוניצה.

עוד בילדותה עברה המשפחה לסמבוד.

גמරה בית ספר כללי 8 בתיות. הייתה ב"השומר הצעיר". עלתה לאرض מסמבוד ב-תרפ"ט - 1929. הצטרפה לקיבוץ בית אלפא;

מיוני 1940 ברמת יוחנן.

מחקה רעית דב (ברל) בקר; השairyah שלוש בנות נשואות: נועה, דינה, רעה לארכיות ימים, ונכדים שהיו בראיים: מיכל, טליה, אירן, אילת, ברק, רועי. דינה ורעה ומשפחותיהן ברמת יוחנן. נועה ובני ביתה בקרית גת.

למחקה אח, הוא לחברינו הוותיקים, זישה דינסטג ייבדל לחיים ארכוכיס, שני אחים ומשפחותיהם ניספו בשואה. אחות נפטרה

באלה"ב, השairyah שם משפחה,

מחקה חברה במפעאי, עוד בבית אלפא, המשיכה במפעל ברמת יוחנן. בבית אלפא עבדה בדיד ובוגן הירק, ברמת יוחנן באקונומיה ורובה

הזמן בתפקיד.

ליד הקבר

פולני קרא פרק תהילים ומתחתיו אמר :-

הרגע הזה הכבד מן הלילה. הרגע הזה שכולו דאבה.

זה המשעול אל דרך הנצח שנפרד כה לפטע בזעקה משועעת.

השיח שלא סופר עד הסוף. המהלך שלא תם עד הסוף.

הוא נקטע כך לפטע באמצעות המשך

ונשאר רק התמול - נותר רק השבול.

רק הוותה שהיתה. והרי אף זה היה

והליך בלי מחר. הילך אל העבר, כה פתאום - כה נמהר.

ריעי ברל, חברנו ברל - הבנות, החתנים, הנכדים וכל המשפחה
הענפה והיקраה - כלו המלים ואין להן ערד.

בולנו הלומי תדמתה, בולנו המומי האימה,

המוות האצד - האצד מפל, האורב - החוטף,

הפורץ ללא סייג - הפורץ ללא עת,

ואנו חסרי ישע - בין אונים - ללא ישע.

נזכור את מחקה -

החברה הטובה - הרעה המסורה - המלווה הנאמנה.

זכרנו ברגשי אנווש - ברגשי חברות - בקשרי המשפחה הגדולה -
בית הקבוצה.

שלום לעפרך מחקה -

שלום לעפרך.

אמא טלאו

עיקר חייה היינו אנחנו, בנותיה, ויתר מאוחר גם הנכדים, ובמיוחד הקטנים שבhem. בתור ילדות קטנות אינני זוכרת (להוציא פעם אחת שנסעה לטיול) שהשאייה אותה יי' בלבד". תמיד ידענו שהיא מחייב לנו, דואגת לנו ומוכנה לתת הכל בשביבנו.

בשובנו מטיול מלא חוויות וגעגועים הביתה, הייתה מחייב לנו תמיד ליד האוטו, בחיקוק רחוב של שמחה על שחזרנו סוף סוף. הייתה באה למחנות כשהיינו יוצאים - לראות איך מסתדרים ולהיות שותפה לחוויותינו. הייתה גאה ונרגשת בכל הצלחה שלנו ומלמד מהחמה ששמעה עליינו, אם כי לא הייתה נמנעת מביקורת בנסיבות מעשינו לא מצא חן בעיניה.

עד היום אני זוכרת הרגשות מסויימת שהיתה לי בתור יידה - כשהייתי הולכת במקש בחושך, בין העצים, ופחד סתום היה מתגניב אליו, הייתה מאנצאת את לבבי בידיעה שהגה, תיבך, אראה את החלון עם האור, ושם בטוח וטוב ותמיד אמצע שם מישחו שמוכן לעשות למען הכל.

בדרכ הטבע, ובדרך ילדים, אני זוכרת שהייתי מתעקשת ומסרבת לעשות את אשר בקשה, אולם בסופו של דבר, ברוב רובם של המקרים, אם כי בזמן לא כל כך רציתי להזדמנות בכך, הייתה היא הצודקת, באומרה: אני יודעת מה טוב בשביבך. להתברגרנו וביצango אל החיים לא תמיד הייתה דרכנו כרצון וכשאיפת ההורים. אולם היא ידעה שלא להקשوت ולא להחזוק והיתה אומרת: אם זה טוב בשביבך אז גם אני מרצה. אם כי ידעתה תמיד זה לא כל כך לרוחה.

גם כשהיינו לנו חיים משלנו, עם משפחות ולילדים, הייתה היא מוכנה לכל קריית לעזרה, בזמן מחלת או קשיים אחרים ואפילו בלי קרייה הייתה לה תחווה שזקוקים לה - והיא באה. אני זוכרת שעשו שיפוראים בביטנו ואני הייתה בחודשי הרינו האחרוניים, לבדי בבית, והייתי צריכה לגאות ולסוחב את שאריות חומריו הבניין ולא ידעת מי אין יבוא עזרה. והנה אני באה בצהרים - והיא בבית ואומרת שרגשת שאות צריכה אותה. לפעמים מרוב רצון שנמהיה "בסדר" לפני דפosi מחשבותיה היא, הייתה אומרת: למה זה פה ולמה זה לך. ולמהות היה עונגה: אני רוצה שתהיינו מאה אחוז.

משהו שהיה בטוח וקרוב וישנו תמיד ושלא תמיד ידענו להעריכו כראוי - איננו. וחלל שנוצר הוא גדול.

גוזה.

אורבתן חיב למענו ולטען

اما. קשה המחשבה, שנוצרך לדבר עלייך בלשון עבר. רק אתמול נפגשנו בכל פינות הבית, ובכל דבר הכרוך בחתיונות ועזרה פנינו אליך. אף פעם לא שמענו מילת סידור. לunganו הייתה תמיד נותנת הכל, אפילו בשזה היה עולה לך במאם וביבירות.

מלאת חיים ושמחה הייתה. לא יותר על הצגה, סרט או נסעה לשם בילוי. לא תמיד הבנו מדוע את כל כך מתרוצצת, אך את ידעת זאת, את רצית להסתפק לראות ולהנות וללמוד דברים חדשים. שביקרנו אותו בבית החולים, לא חשבנו ولو רגע אחד, שזה הסוף. עודדתת אותנו, שאת מרגישה טוב. מה פתואם לא נותנים לך לקום מהמתה? מליאת תקעות לחיים הייתה ותוכניות היו לך הרבה ...
اما יקרה אנחנו זוכרים אותו תמיד.

למדנו מכך הרבה.

רעה.

השקט הפנימי, הצחון המלבב.

לבREL ובני משפטנו !

אין ביכולתי להגיד את אשר לבני הרגיש שעاه שנודע לי על פטירתה של מחקה היקרה שלנו.

ידעתי שהיא בבית חולים, ביקרתי אצלם בשבת האחרונה, ואולם לא העלה עלי שזה הפעם האחרון רואה אותה ומחליפה אליה מלים ספורות. עברו 4 שנים מאז שהברתי אותה לפני נשוא רעה עם אוריה. במשך שנים אלו הייתה מחקה זו אשר תמיד מטרה לנו - במרחקים - על הנשאה אצלם הילדים היקרים. כל מבטב שלה היה באור עבורנו. השקט הנפשי שלה, הצחון המלבב היו לנגד עינינו תמיד.

יחד עם הצער תישאר דמותה וזיכרה לכל בני המשפחה, וכל - ברל - ישאר התפקיד הכפול של אב ואם.

יהיה זכרה ברוך.

הלה.

אורבתן ח'יב לטענו ולטען

אמא. קשה המחשבה, שנוצרך לדבר עלייך בלשון עבר. רק אתמול נפגשנו בבל פינוט הבית, ובבל דבר הכרוך בהתייעצאות ועזרה פנינו אליך. אף פעם לא שמענו מילת סידוב. למןנו היה תמיד נוחנת הכל, אפילו בשזה היה עולח לך במאם וברירות.

מלאת חיים ושמחה הייתה. לא ויתרת על הצוגה, סרט או גסעה לשם בילוי. לא תמיד הבנו מדווק את כל כך מתרוצצת, אך את ידעת זאת, את רצית להטפיק לראות ולהנחות וללמוד דברים חדשים. שביקרנו אותו בבית החולים, לא חשבנו לו רגע אחד, שזה הסוף. עודדת אותו, שאת מרגישה טוב. מה פתאום לא נוחנים לך לקום מהמייטה? מליאת תקנות לחיים הייתה ותוכניות היו לך הרבה ... אמא יקרה אנחנו זוכרים אותו תמיד.

למדנו מוך הרבה.

רעה.

השקט הפנימי, הצחון המלבב.

לבREL ובני משפטהו!
אין ביכולתי להגיד את אשר לבני הרגש שעלה שנדע לי על פטירתה של מחקה היקרה שלנו.

ידעתי שהוא בבית חולים, ביקרתי אצל שבת האחרונה, ואולם לא העליתי על דעתך שזה הפעם האחרון רואת אותה ומחליפה איתה מללים ספורות. עברו 4 שנים מאז שהכrichtי אותה לפני נשואין רעה עם אורדי. במשך שניים אלו הייתה מלחמה זו אשר תמיד מסרה לנו - במדחים - על הנעשה אצלם יאנצל הילדים היקרים. כל מכתב שלה היה כאור עבורה. השקט הנפשי שלה, הצחון המלבב היו לנגד עינינו תמיד.

יחד עם הצער תישאר דמותה וזיכרה לכל בני המשפחה, לך - ברל - ישאר התפקיד הכפול של אב ואם. יהיה זכרה ברוך.

הלה.

מחקה חרשביה ואם הבנוין

אשה בבודה ותפארתה, אם - מעייניה וביל כולה שמירות הקן. על גוזליה תפירוש בוגניה, לבביה השומרת על גוריה.

היא ישות בפני עצמה. "האשה הדום לרגלי הצדיק" - עול משועג. האילני! הילדים שלין מילות זעקה, שנאמרו בפולנית אל רופא מדבר פולנית. היה זה זעקה אם בשעת מחלתה: "עשה למען הילדים שלי". הילדים עודם רבים היו. זעקה: הילדים שלי, הילדיים והנכדים, וודאי הייתה אונחתה האחרון של מהקה - האם וסבאה ציריה.

בחמת נשים בנתה ביתה. גם בחווי שיתוף. באשר הילדים בילינה משותפת, האשה בונה בית - בית בתוך הכלל ופינה משלה. אשה ופינה - עולם מלא - ומחקה עולה על כלון.

צופיה הליכות ביתה, עוז והדר לבושה, יפה ונאה - משתלבים ומתחזגים לכליל השלומות. סדר וaygıון - מי עוד כמו. ברוגי התעלפות, כמעט אבלן חושיה, רק שפטיה צעו מלמלו - לא הסיחה דעתה, מסביבתה, במישת בית החולים, שביל דבר יהיה במקומו ולא שכחה לחת הוראות לבני המשפחה לאשר שלמות הסדר בבייתה, שתקוותה הייתה לשוב אליו.

היה לי לא פעם רצון להביע לפניה כבוד והערכתה (גם אם מטבע הדברים, לטעמי, לא יכולתי להיות לה שותף מלא) אך,-CNRAה, אלה הם דברים הניתנו להיאמר רק "אחרי-מות". כפיות טוביה היא, אם אין מHALIM ואין מלקיים האכבעות מהעוגה שהבינה בערב שבת.

גם בימי חומרת מחלתה נתנה עינה על עצמה: שביבתה שקטה ללא עווית, חפציו האשה לצידה, שערה מסודר, עיניים עצומות, פה סגור, קלסתור פניה החיוורים ללא קמט. מחקה היפה תמיד - כך במחלה וכן בודאי בשעות האחרונות ועד הסוף.

נבדק מאייתנו להיות לידה. מחקה שופעת חיים ורענן. שעת הפנא, שלא מלאות וגדושות. עניין דודף עניין מוסיפה הילדה ורענן. חוטפת שינה קללה, "נים ולא נים", ממהדרת אל פתחי בתיה ועתים לכל דבר. חוטפת שינה קללה, לא תקדים לקבל את הננד להעבירו לידי ההורים. התקודש ומסירה אחד לשני - כך תקדים לקבל את הננד להעבירו לידי ההורים. חזורת מלאת התפעלות מצאצאי - צאצאיה; וכל يوم חדש יש לה מה לספר. עושה בצד ופישטים בחף כפייה, לא חסכה מזמנה ללמידה חברות שאיןן יודעת מלאכת הסריגה. בראזון כן ובנפש חפציה הקנאה את מלאכת אכבעות זו, שכן מוסיפה המלאכה טעם וחן לאשה, הייתה אומרת בשפתה היא. סודגת, תופרת ומתקנת לעצמה, לבנותיה ונכדיה. באחרונה עשתה קוורס לגיזרה, שתתקין לעצמה שמלת מתילה ועד הסוף, שיקח חפציה של האשה.

היא הדואת: מלבישה - מודדת בגד ונעל לבעליה; והיא המבינה ביעוץ לבנותיה
לעת עיריבת קניות: לצרכי לבוש ודברים כדי לשונות צורה נאה לחדר בקבוץ.
מכבלת בתבונת ובחיסכון את "תקציב חבר" אשר למשפחתה.

אינה פוסחת על אף אידוע בחברה ומחוצה לה, ככול שידה משגת, בחגיגות
ובעוצרות הרוועים רואה שובינה נכבדה.

אינה מותרת על קריית עיתון ואף אינה מסתפקת בעיתון אחד; וקריאת ספר לחם
חוקה. התמידה להשתתף בשיחות הקבוץ. החשיבה השתייכות במפלגה.

היתה אשנה נבונה יישרת לב. אף פעם לא העמידה פנים מה שהיא איננה. אך
אני ובזאת אני הייתה אומרת. הייתה בזה בנות ואמה, שאינם אריכים פירושים.
לאי-יכולתה לקבל תפקיד בזמן האחרון, בתמימות לא הייתה מסוגלת להביא נימוקים,
לא חשד שהוא לא-aicפתאות. כי מי חוקר לב ובודח כלות שידע סודו של
אדם.

סבלה מיחסים בשנים האחרונות, בלי לתרנות מאובייה. לא התאוננה ולא התפנקה.
אמרה: יש לך איש חולה.

אופטימית הייתה. הביאה לבית החולים ולא חשבה שלא חשוב עוד. באיפורניה
נachsזה, שלא להינתק מאייתנו - ולפתע נקפה.
ולנו לא נשאר עוד אלא לשמור זכרה בחובינו.

ברל.

בשקט וברחבה

מקרה היה לה לי תמיד קרוביה, ואהבתה, לפגוש אותה - את המבט הטוב האמהי שלה. היא אהבה את החיים, וידעה גם להניעם לאחרים. בלי ריש, בלי עסונות יתרה מוצהרת.

בבואה לבית אלפה עבדנו יחד בגין הירק. אני זוכרת צעירותה חמודה שהיתה מרובה לשידר, ומדביקה אותנה בשידורה.

אחר כך בדירה, בזמן חליות הצאן, כולנו רכונים מתחות הכבישים הקשורים "בשבק" (שיטת בדואית לקשירת הצאן לחליות), והחלב זורם לדלי, וכולנו רועשים ומדברים; אבל מקרה שקטה ומקסיבת ומעיריה רק משחו לעניין. בכיה לקחנו חלק בהוו, המיחוד של רועי הצאן בזמניהם ההם. לא אשכח את החתונה של ברל ומקרה מסיבת דועים צנועה, אבל כל רועה הבין שיר או סיוף למאורע החשוב. לאחר שנים ... בינוי הרוופים בחיפה, מקרה מנחת על ההכנות לכיבוד למסיבה, כיאה לגברת הראשונה של רועי הצאן, אשתו של ברל; ובזמן המסיבה תמיד נהניתן לראות אותה לשפט בראש השולחן לצידו של ברל, זקן הרוופים - נעימה ומרקינה. בכמה טיולים ישבגו יחד. בטיול האחדרון לסיני חזינו יחד בנופים. כמה ידעה ליהנות מיפוי הארץ, ולהרגיש את המיחוד, הכל בשקט, בלי רעשנות, עם לטיפה במבט, ספגה לתוכה כל פרט כמתנת אלוהים, בתודה, עם צליל מתנגן שאין לו גמר, אליל אין-סופי. עם לטיפה במבט הלהקה מאתנו.

וככה נזכור אותה.

לאה ב.

החברה והשכלה

עברו 30 ימים ועוד עכשו קשה לי להאמין שמדובר איננה. נדמה לי, שאר אפתה את הדלת ואצא החוצה - אראה אותה עובדת בגינה.

שביקرتיה בבית החולים, يوم לפני מותה, הייתה כל כך עריה, התענוגינה בכל הנעשה בבית, התאוזנה על הרופא שאינו נותן לה לדודת מן המיטה, על שאיןנו נותן לה לאכול לבד, הייתה כל כך אופטימית - ולא ידעה שמלאר המות עומד על המפתח.

היתה אם מסודה וגם סבחה טובה. תמיד הייתה מסורת לי, בוגאות על הבנות ועל הנכבדים. בעבודתה הייתה ממש אמנית. מסודרת ונקייה מאוד.

ידעה ליהנות ממחמיים. לא זו יתרה על האגזה או טיול, אפילו אם זה היה קשור
במקום גדול.
תחסר לי, מאוד השכנה הטובה. הייתה מתייעצת איתה בקשר לכל מיני דברים,
הינו נועשות ייחד לקניות או להזגה וגם מתיילות הרבה ביחד.
תמיד אזכיר אותה, עם האזכור המלכוב על פניה.
יהיה זכורה ברוך.

ריזקה,

בשיטוף וברוח טيبة

עם מהקה בצוותא בעבודה ובחיה יום יום, 28 שנים יחד בשיתוף ובהבנה. הרוח
הטובה ששרה בינו ברמת יוחנן היא נחלת ילדינו. יחסיו הילדיים ביןיהם
מעידים גם על יחסיו התורניים.
יחד גידלנו את הילדיים ואיננו זוכרת שלhortה או למיטפלת הייתה אי פעם אי-הבנה
עם מהקה. זהה זכות גדולה בגידול בניים בטיפול משותף.
עם מהקה בעבודה - מספר פעמים עבדנו יחד במטבח ערבי. היה זה חונוג שבילי,
עבדה חברית, סדר ונקיון בכלל. כל עבודה סיימה מהקה מבלי, להוירה בלתי
מוגמרת.
בגיאות בדים ועופות הייתה כמעט תמיד בצוות, ותמיד תוך היענות מלאה, ושוב
עבדה נקיה, מסודרת וחברתית. בישיבה יחד תמיד הייתה מוכנה לשימוש סיפורדים,
בדיחות - לעיתים גם לשם, כי כמעט הייתה בדיבור.
בתפירה זכתה להערכת רבה מכל החברות שנחנו בעבודת, העבודה הגמירה היהת -
המצריבה מומחיות ודיקנות. אמרו: מהקה יודעת לשמור על עצמה. לא
ידענו מה טיבו של הלב הפועם בה. ואולי הודות להשגחה על עצמה זכתה מהקה
להגיע עד הלום, לחותן את הבנות, להיות סבתא ל-6 נכדים וליהנות מהם.
המומים הינו לשימוש הבשורה האiomה שלא צפינו לה.
יהיה זכורה שמור בתוכנו.

רחל ק.

דְּמֹתָה מִלְוָה אֲוֹתָה

קשה לומר דברים על מהקה. לא תפשתי עדיין שאיננה עוד. יודעת אני שאיננה ולא תשוג עוד, אף בכל אשר אפנה ובכל אשר אגע מלאוה אותן דמותה. יושבת אני ליד שולחן בעבודה שלי ומולי הכניסה שעלייה הייתה יושבת היא ו מתחת ידיה יוצאת העבודה כל כך מושלמת. שקטה הייתה, ידעת כי גם אם משהו לא השלמתי, גם אם עשית איזו שגיאה, יהיה בסדר.

עינה של מהקה פקוחה.

דוואב הלב עם המשפחה שאבדה לה

אם, סבתא, ורעה בה מסורתה.

נוצר חל ריק.

בתחליה השבתי שלא אוכל לחזור לעבודה, אף הנה חזרתי ואני ממשיכות.

ואילו דמותה של מהקה מלאוה אותה בכל מקום ותוסיפ ללוותינו תמיד.

בלה פיגיון.

לַכְּרֵה טַל מִזְקָה

עת מלאוים חבר, באבוד לו נפש קרה, נשמעים תנחים כמלה נבובה.

יתיה זה מוזר, אבל לא בן הרגשטי, ובפרט לגבי ברל. נכוון, מהקה תחסר

לו תמיד, לו ולמשפחה כולה. אבל עדיה לו לבREL הזכות שבhivezdro בה, העמוד

בפניו דמות של אשה יפה, מתלהבת מהנאות שהחיים זימנו לה, שכונעת אחרים

ועל אף הקשיים אין לוותר על טויל לסיני, משתפת עצמה בכל המתרחש סביבה, ונחנית על כל שמלה שהצליחה, ולה הלא רק חלק צנווע בערך.

בכונגה העלית קוו דמותה אלה, בשבייל להגיד לברל: אל תהאבל ולא תשרה

אווירת אבל סביבך. לא אוכל להגיד שאולי זה גם רצונה של מהקה, כי

לדאボוננו אין לנו יודעים על רצונות מעבר לחייהם. אבל בשם אדם בתזוסף

לו שניים מאבד בחדשה מאישיותו ומתווכנו – כי העביר את כל חיוניותו אל

צאצאיו ויצירתו ורק המסתגרת בה הוא חי מדברת בעדו – באותה קליפות תפוי

המוחקת תפוחוניים בהירים ודרגוניים בעת האסיף ובזאת גם אין דואים חי נצח –

או אול, גם למקה, שאיננה אהנו עוד, השוב לה שתהייו שמחים ובראים ומתוכלו

לעומוד בקשוי החיים ובבנין חייכם תקרינו על סביבתכם.

בזאת הייתה צוואתו של יוסף – לעולם לא להאבל – אותה הוא ביטן, לא בכתוב

ולא במלים, כי אם בלחת התקווה והאמונה לשועה, ששאב אותה לתוכו עם כל

לגיימה ולגימה, עת האכלתו ועורקתו סתוםים כבר למחרי, חייו תלויים על

בלימה ושעות ספוזות מפרידים ביננו ובין המוות.

הנקה בן פורת.

לכטוחה של מחקה זכרוֹת לברכוֹ

עשרות שנים חיים בקיוב אחד. חוסים תחת כיפה אחת. נושאים אותן באוטן שמחות ויגוננות, נפוגשים על אותן מדרכות ויושבים אל אותן שולחנות, וניתן להניח שהה שוקפים האנשים זה לזה לבלי הותיר.

אך לא כן. כל הנראה לעין הוא הקליפה בלבד, המעתה שכולנו עוטפים יום יום, הוא הלבוש האחד רק למראית-עין. יתכן ודוקה בחיה קיבוץ מאשר כל אחד עומד שעיה שעיה לראויה, מתקן מתוך הראי הקולקטיבי המשותף, יציר לו האדם קליפה שנייה ושלישית שהיא בלתי חדרה לעין הזולת. חיינו הפנימיים של כל אחד על מאוזינו ומחדריו הם כמעט בספר החתום ומעטם בתוכנו יש להם הזמן והיכולת להתחכ卜 לעברו של השני. החיים זורמים להם מהירות וחוירים עוברים זה לצד זה ברפרוף קל בלבד. בלוטנו חבר לדרכו האחורה, רק אז מתחווים לך דברים, מתוך הסך הכל כולל מנצחים לפנייך לפתע ראיות חדשות שלא השגת בהן קודם.

הדמות מיטהרת מדעות קדומות והשגות לווי ובזק נקלים אך הטוב והחיובי. אודה, הדցינות שהיתה נסובה תמיד על פניה של מחקה נראתה לי לא פעם במופרזה וכלא טבעית. ידעת על מחלתך אך הייתה זו ידיעה שטחית. מה עובה בתוכעך של החולה, כיצד זה מתקף בהזיותו ובתגובהו זהו סודו האיש, של האדם שהוא תמיד ייחודי לנוגע בדבריך ורק מותה הפתאומי של מחקה נתן לי לחשוב.

אם ברצוני להבהיר לפנייך את המט שידעת עליה, הריני בא אל תחום יחס ענף האמן שם נפגשנו לעיתים מזומנים. זוכרני אותך ימיט רחוקים ורחוקים, עוד בבית אלפא, נערה דבונה אל פה החליבה של טורי הכבשים. אותו צחוק ושיחח רפשנית בין חליבה לחליבה או על רקע של קומזיק. ברבות הימים בשנಕשה אל ברל, יבדל לחיים, הרועה הותיק והמתמיד עמו אני רתום שנים ביחס ריעות ועובדת, יכולתי לראות את מחקה מן הצד הזה באשת הרועה.

שונה ענף הצאן משאר הענפים גם בכך שנשי הרועים גם הן אינן פטורות מהדר בין לחיבור ובין לשיללה. ידועה לכל השפעתן של נשים בכיוון עזיבת הענף אם מטעמי שעות בלתי נוחות, עבודה בשבתו, ריח הצאן החריף ועוד כל מיני סיבות. להיות אשתו של ברל על אחת כמה וכמה. אם יש בארץ אדם החי במסגדת הענף יום ולילה ממשמע הרוי זה ברל. מחוץ לשעות הנקבות ומעבר לזמן המקובל נדמה לי שלא אפריז אם אגיד, שאפיפלו במחשבה ובתשומת הלב לא נשאר הרבה מקום לדברים אחרים. ואם יכול היה ברל להשאר זה אשר הגה בזגוף ובפסוקו משמע שמחקה זיל הייתה "העוזר שכגדו" במלא המובן. אפשר באו לה עזרה אותן ימים ראשונים של רומנטיקה והילה של ענף הצאן, כי יכולתי להבחין אצל מחקה לא סבילות וחשלה בלבד כי אם השתפות נאמנה והזדהות בכלל הנוגע לאותו תחום.

מסיבה בדירה, חג הצעז וכדומה אפשר היה לראות את מחקה מנחת על ההכנות בחיוך
טוב ובשבנת אווירה טובה. מתחום הבית זה עבר לא פעם גם אל המסיבות
השנתיות של הנוקדים שהיתה תורמת חלקה ברצון בכל פעם כאשר נתקשה לעוזר
בسدורים ובעזה. במצבים כאלה ראתה מחקה את עצמה שושבינה מלאה ובזוכות של
כבוד. לא פעם הייתה שותפה עריה בשיחות ובפגישות שהיו בחדרם הפרטני לרגל
בעיות ודאגות בין שזה באגדות הנוקדים או בענף בבית, היא ידעה את הדברים
מקרוב וראתה בהם חלק מתוכן חייה.
אין הם דברים של מה בבר. יבולת השתלבות ויכולת הזדהות היא מידת תרומית
הדורשת מהאדם התעלות, הבנה ולא פעם גם וויתור. יבולתי להרגיש ביחסו אלה
מיין קדבת משפחה.
ניתן לציין בדמota של מחקה ולומר: בדוגמה חייה היא עזרה לגיבש במחנה
הנוקדים את המושג והמשמעות של "אשת הדועה".
זהה זברה שמורה!
מתתיהו.

רְשִׁידָתּוֹ - זֶה רְדוּעָה

מתקפה זו ייל היה מחברות נשי הרועים המופלאות אשר ראו ביעוד בחיההן ללוות את בעלהן בעבודתם ובפעולתם בענף הצאן. לא כבל הענפים ממש הוא ענף הצאן. ראשוני הענף בחזונות הגדול, ראו קבוצות רועים ונשותיהם עוברים ומתקימים מענף זה. ממש הקיבוצי הסטפוקו ראשוני הענף ביחס לויאלי, והבנה של חברותיהם לחיים, למינוח ולספציפי בו ולתנאי העבודהם.

מכל שכן שרבת הייתה השמחה במעונם של נוקדים כשלרעה ולחברותא של הצוות התלויות גם הרעית, המגלה הבנה, רצון טוב ומעודדת את חברה לחיים להמשיך בעבודה בענף יוצא דופן זה.

מתקפה זו ייל הייתה אחת המועטות שפגשנו בהן בחיננו, באגדות הנוקדים ובתולדות הענף בארץנו. אך זכות גדולה מזו הייתה לה – והיא רעית ראשון הנוקדים, מיסד הענף רב וגדול בגידול הצאן בארץ – יבדל לחיים ארכובים, ברל היקר. לפני כ-25 שנה ארגנו תערוכת הצאן היחידה במינה בארץנו. היה זה בכפר הילדים בעפולה עילית של היום. בתוקף תפקידי בארגון התערוכה ואכינוס, זימן לי הגורל לעשות את היברוטי הראשונה עם מתקפה זויל ע"י, חברת רמת יוחנן, ממינה, שתאריך ימים ושנים – שהיו בצוות החברות. אז ראתיה מלאה מרצה ופרשורה בארץון. היא עסקה בהבטחת האספקה לכל בא' התערוכה וארגוננו של המזגון.

מאז קשינו קשרים הדוקים בתוקף עבודתי המשותפת ופגישותי הרבות עם ברל. וכך מכינוס לכינוס הייתה באה, בולטה בין הנוקדים ומשתפת עצמה במסיבותינו לוא תוארה "רעית הרועה" הראשון בתוכנו. תואר כבוד זה הרי הוא רב תוכן ומשמעות ואשרי הנוקד המתמיד בענף והזוכה לכך. ברל זכה ובזאת כולנו התברבנו ואני ראיינו משתלבת בתוכנו בצדוקים באחת מהענפים.

בביקורו בבייתה זכית להכנסת אורחים ומאור פנים אשר ביטויים אמר תמיד "הנה אני מוכנה לשחק עצמי בבעיותיכם". ואכן ראיינו תמיד באחת משלנו. הייתה זו הזדהות עם שליחות אותה מלאים בעלה, חברי וידידיו בצדוקים.

ציבור הצדוקים הכירוה יפה בהופעתה הנעימה, הוכינו בתדרמה על מותה ללא עת. אנו מתאבלים יחד עם ברל ובני המשפחה על כי אבדה להם רעה ואמ, לנו – לנוקדי ישראל – ידידה.

ברית האם

בין הילדיו אלה אדים. הילדה מילני. גם, הוא הילדיים היחיד
האחד לתקבצ'ו כלו, כלו, היה. בז. צירק להילדה און קלילם
תפוקיד. והבירות זו האם. אדם לתחילה אמר חיו עם און.
ולם כאל- זקנה האם, הריחו רעל- הילדה, בעינה ולם
בעינה. הסקליטה האם - רעל און בודד, ואלהי אם בזברון
עלעלן, לו, לרורה הבונה נלב און לב יכotta לה. .

באוזן האם אמר אל- עון לבן.
אלנותען, עלען, עלען, גאנען, ובלען, מלען, בזון בעילען,
עלען, אויתען, בחיען, להבונן, ושתוף את להבינה כלען להבינה
וואלטוף, וזה סוד האבירות. אויל הון שלצון, לעירין
בונן את הכהן דערwid בבל הפלשטיינ. וען כדורען
לרבן קלארט ווועגן... .

אלאן אין ליסד, גיסד פרט. מאדים ורט. ליסד הלספוק
בזס. חפולה את כל צרכיה און. ערלע היינט, ולם אחר
טכון להרים לאשלאן, הטענה האם. הסתרם הילדר